



เจาะลึกสารพัดเทคนิคการตกแต่งบัญชี ที่ผู้ใช้บริการเงินต้องรู้



รัตติยา สวัสดิ์

ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 2

บทความ ก่อนหน้านี้ได้กล่าวถึงสัญญาณเตือนภัยการตกแต่งงบการเงินในสหกรณ์ ซึ่งผู้อ่านบางท่านเห็นว่าเรื่องบัญชีนั้นเป็นเรื่องยากและซับซ้อน คงไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับสหกรณ์ที่จะตกแต่งงบการเงิน บ้างก็เห็นว่าหากงบการเงินผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีแล้วน่าจะไม่มีประเด็นการตกแต่งงบการเงิน บทความนี้จึงขอนำท่านผู้อ่านไปทำความรู้จักกับสารพัดเทคนิคการตกแต่งบัญชีในงบการเงินแบบเจาะลึก

เมื่อไรจึงจะกล่าวได้ว่าสหกรณ์มีการตกแต่งตัวเลขรายงานทางการเงิน?

- ✓ มีการจงใจแสดง/ละเว้นไม่แสดงตัวเลขในงบการเงินเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินหลงผิด
- ✓ การไม่เปิดเผยหรือการเปิดเผยข้อมูลที่ผิดหรือบิดเบือนไปจากความเป็นจริง เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินหลงเข้าใจผิด
- ✓ การจงใจแสดงข้อมูล/ตัวเลขที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดการตกแต่งบัญชี (Creative Accounting)

การตกแต่งบัญชี (Creative Accounting) คือ กระบวนการปรับแต่งตัวเลขทางบัญชีโดยอาศัยช่องโหว่ของหลักการบัญชีหรือทางเลือกต่างๆ ในการวัดมูลค่าและการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน เพื่อให้เปลี่ยนแปลงข้อมูลในงบการเงินให้เป็นไปตามที่ผู้จัดทำต้องการที่จะให้เป็น



กลุ่มวิจัยและพัฒนา สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ





เทคนิคและวิธีการตกแต่งบัญชีที่พบบ่อย

มีรายการเกิดขึ้นจริง แต่จงใจบันทึกบัญชีผิดประเภท เช่น

- สหกรณ์จ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมสินทรัพย์จริง แต่ลงรายการจ่ายค่าใช้จ่ายเป็นสินทรัพย์ จึงทำให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิสูงกว่าปกติ
- บันทึกบัญชีค่าใช้จ่าย เป็นค่าใช้จ่ายรอตัดบัญชี เพื่อชะลอการรับรู้ค่าใช้จ่าย

ไม่มีรายการเกิดขึ้นจริง แต่สร้างเหตุการณ์หรือเอกสารเท็จ เพื่อบันทึกบัญชี เช่น

- ไม่มีการขายสินค้า แต่เจ้าหน้าที่สหกรณ์จัดทำเอกสารใบกำกับสินค้าและบันทึกรายการบัญชีขายสินค้าเป็นเงินเชื่อคู่กับบัญชีลูกหนี้การค้า
- ยังไม่ได้ขายสินค้า เพียงแต่นำสินค้าไปวางเพื่อฝากขาย แต่บันทึกว่ามีการขายสินค้าทั้งจำนวน และในปีบัญชีถัดไปก็จัดทำรายการรับคืนสินค้านั้นทั้งหมด
- สร้างบัญชีรายได้ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับเพิ่มขึ้น หรือสร้างรายได้เทียม โดยไม่มีรายได้ดอกเบี้ยหรือรายได้เทียมนั้นเกิดขึ้นจริง
- สร้างบัญชีลูกหนี้เงินกู้เพิ่มขึ้น โดยไม่มีลูกหนี้เกิดขึ้นจริง เพื่อนำเงินของสหกรณ์ออกไปใช้
- จัดทำสัญญาเงินให้กู้โดยปลอมแปลงลายมือชื่อสมาชิกลงนามในสัญญาเงินให้กู้นั้น เพื่อนำเงินไปใช้ส่วนตัว
- เพิ่มจำนวนสินค้าคงเหลือในใบตรวจนับสินค้าคงเหลือสิ้นปี โดยไม่มีจำนวนสินค้าตามที่ระบุจริง หรือตีราคาสินค้าคงเหลือสูงกว่านโยบายบัญชีที่กำหนด
- ไม่มีรายการซื้อ-ขายสินค้าเกิดขึ้นจริง แต่ทำเอกสารเท็จเพื่อบันทึกบัญชี
- ไม่มีรายการจ่ายเกิดขึ้นจริง แต่สร้างรายการจ่าย/เอกสารเท็จเพื่อบันทึกบัญชี
- สร้างเหตุการณ์ว่ามีการฝาก-ถอนเงินฝากสหกรณ์อื่น เพื่อหลีกเลี่ยงการตั้งค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญ
- จำนวนทรัพย์สินมีมากกว่าปกติ หรือไม่มีอยู่เลย ซึ่งไม่มีความสอดคล้องกับความเป็นจริง
- การทำเอกสารเท็จ/จ่ายชำระเจ้าหน้าที่ไม่มีตัวตน



กลุ่มวิจัยและพัฒนา สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ





มีรายการเกิดขึ้นจริง แต่ตั้งใจไม่บันทึกรายการ เช่น

- มีการประมาณการลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ ซึ่งจะต้องตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ เพื่อให้บัญชีลูกหนี้สะท้อนมูลค่าที่แท้จริง แต่สหกรณ์ไม่บันทึกรายการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ หรือตั้งแค่เพียงบางส่วนเท่านั้น
- มีสินทรัพย์ที่จัดซื้อหรือก่อสร้างแล้วเสร็จพร้อมใช้งาน แต่ไม่บันทึกบัญชีสินทรัพย์เพื่อหลีกเลี่ยงการบันทึกบัญชีค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์
- ปิดบัง/ซ่อนเร้นบัญชีหนี้สินของสหกรณ์ไว้นอกงบการเงิน
- คำนวณค่าเสื่อมราคาด้วยอายุการใช้งานของสินทรัพย์ที่สูงเกินจริง

งบการเงินแบบไหนที่เข้าข่ายน่าสงสัยว่าอาจจะมีการตกแต่งบัญชี

กำไรขั้นต้นติดลบ : ในโลกนี้อาจจะมีการขายสินค้าต่ำกว่าทุน แต่มันต้องไม่ใช่เหตุการณ์ปกติของธุรกิจ เพราะคงไม่มีธุรกิจไหนที่ตั้งมาเพื่อขายของต่ำกว่าทุน จึงเป็นสาเหตุที่ถ้างบการเงินของสหกรณ์หากมีกำไรขั้นต้นติดลบแสดงว่างบการเงินนั้นน่าจะมีปัญหาแน่ๆ

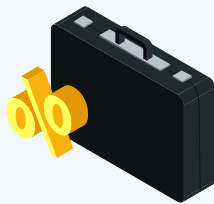


สินค้าคงเหลือเยอะเกินจริง : สาเหตุที่สินค้าคงเหลือมีคงค้างเยอะเกินจริง อาจเป็นเพราะตอนที่สหกรณ์ซื้อสินค้าและได้เคลมภาษีซื้อแต่ตอนขายไม่ออกบิลขาย ทำให้ยอดขายน้อยและไม่ต้องการให้กำไรขั้นต้นติดลบ นักบัญชีจะตกแต่งบัญชีไม่ทำให้กำไรขั้นต้นติดลบ โดยให้สินค้าคงเหลือปลายงวดมีปริมาณเยอะ แต่ถ้าเยอะเกินไปมันก็น่าสงสัยมากกว่าสินค้าน่ามีจริงหรือไม่หรือมีมูลค่าตามที่ปรากฏในงบการเงินจริงหรือไม่

ไม่มีลูกหนี้ค้ำแนน/ไม่ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญลูกหนี้ : การทำธุรกิจสินเชื่อในยุคปัจจุบัน เชื่อว่ามีสหกรณ์ไม่กี่แห่งที่สามารถเรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้ได้ตามกำหนดสัญญา 100% ดังนั้น หากมีงบการเงินใดที่ลูกหนี้ไม่มีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเลยหรือมีการประมาณการไว้ต่ำก็น่าสนใจว่างบการเงินนั้นได้สะท้อนสถานะที่แท้จริงของลูกหนี้หรือไม่



มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชี : เช่น เปลี่ยนแปลงนโยบาย
การตีราคาสินค้าคงเหลือจากวิธีเข้าก่อน ออกก่อน (FIFO)
เป็น Weighted-Average Method



งบการเงินมีผลขาดทุนสุทธิจำนวนมาก : กรณีสหกรณ์
มีผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิจำนวนมาก สหกรณ์อาจใช้เทคนิค
การอาบน้ำครั้งใหญ่ (Big Bath) ด้วยการตั้งค่าใช้จ่ายในอนาคต
ให้มาเป็นค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน หรือชะลอการรับรู้รายได้ออกไป
เพื่อให้ผลประกอบการงวดถัดไปดูดีขึ้นแบบกลมกลาย

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างบางกรณีเท่านั้น สิ่งสำคัญสำหรับการวิเคราะห์งบการเงินก็คือการเป็น
คนซึ่งสงสัยอย่าเชื่ออะไรง่ายๆ แม้ว่างบการเงินดังกล่าวจะได้รับการรับรองโดยผู้สอบบัญชีแล้วก็ตาม
หากเจอบรรทัดไหนในงบการเงินแปลกๆ แปลงๆ ก็อย่าลืมเปิดรายงานกิจการประจำปี หรือรายงานของผู้สอบ
บัญชี รวมทั้งหมายเหตุประกอบงบการเงิน เพื่อขุดคุ้ยหาข้อมูลเพิ่มเติมก่อนปักใจเชื่อก็น่าจะดี

ที่มา

จากเว็บไซต์ <https://prezi.com/a6aazranuphq/presentation/>

[บทความนี้เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน]



อ่านบทความทั้งหมดได้ที่เว็บไซต์กลุ่มวิจัยและพัฒนา
https://research.cad.go.th/more_news.php?cid=8&filename=index

** รักษาสุขภาพกันด้วยนะ **